

pro studium tradičních hliněných staveb. Nový příspěvek středoevropskému bádání o barokním kultu Panny Marie Hromniční, nazvaný *Bučovice – zapomenuté jihomoravské poutní místo ve světle pramenů* přednesla Barbora Valešová (ÚEE MU). Pavel Holub (Katedra pomocných věd historických a archivního studia Karlovy univerzity Praha) a Kristýna Blechová (Ústav etnologie Karlovy univerzity Praha) představili *Projekt „Ediční zpřístupnění národopisných dotazníků z Pelhřimovska z let 1914–1919“* jako historický a etnologický metodický záměr. Panel historické etnologie uzavírala perspektivní webová forma zpřístupnění dat, která vychází ze systematiky a analýzy korpusu etnografických pramenů. Představil ji Daniel Drápala (ÚEE MU) v příspěvku *Lidová kultura v prostoru a čase. Přednosti a nástrahy Geografického informačního systému tradiční lidové kultury (1750–1900)*. Webová prezentace dat historické etnologie (gistralik.muni.cz) je přístupná v českém a anglickém jazyce. Dosavadní limity a potenciál první etnologické databáze informací, založené na časových, prostorových a věcných hlediscích, by bylo vhodné rozšiřovat.

Etnologický pohled na metodické možnosti osobnostních databází zazněl i v panelu *Osobní a kolektivní biografie v prostředí digital humanities*. Vystoupila zde Markéta Holubová (EÚ AV ČR) s příspěvkem *Prosopografické bádání a jezuitské poutní rezidence*. Etnologie byla zastoupena také v panelu věnovaném tématu *Totenkultur: Umrlici a oživené hroby*, kde příspěvek *Etický a sociokulturní aspekt „strachu z mrtvého“ v proměnách*

lidové zbožnosti přednesla Alexandra Navrátilová (EÚ AV ČR). Etnologický ústav AV ČR reprezentovala v panelu *Na pomezí: možnosti dalšího rozvoje environmentálních dějin v českém prostředí* též Jana Krčmářová s referátem *Mezi mikrohistorií a ekologickou antropologií: Osobní ekologie hospodáře české industrializace*.

Olomoucký sjezd historiků dokumentoval značnou tematickou i metodologickou pestrost historických studií v ČR. Různorodé náměty a směry však zpravidla spojují vysoké nároky na heuristiku a na komunikaci mezi badateli příbuzných disciplín, důležité se ukazuje i teoretické rámování výzkumů nezřídka zcela stírající tradiční oborové hranice. V řadě panelů se tak scházeli a zajímavě diskutovali odborníci napříč obory. V etnologickém panelu vyznělo brněnské univerzitní pracoviště (a jeho absolventi) a Oddělení historické etnologie Etnologického ústavu AV ČR jako centra kontinuity české historické etnologie a pojetí etnografického dokumentu jako historického pramene. Zazněly důležité kritické hlasy a některé nové metodické podněty, které vyvolal zájem o historickou etnologii zvenčí i z etnologických pracovišť. Perspektivy etnologických a mezioborových projektů pramení v této fázi spíše v případových a koncepčních studiích než v syntézách: například v nové heuristice a v hledání možností, jak spojovat synchronní a diachronní koncepty výzkumu současné živé kultury. Je to také možné pole spolupráce etnologických a antropologických směrů.

Věra Frolcová – Jiří Woitsch (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Konference Knižní kultura 19. století

Ve dnech 19.–21. září 2017 uspořádalo Muzeum Jindřichohradecka za podpory Národního muzea a Metodického centra

pro knižní kulturu a Literárního muzea při Památníku národního písemnictví odbornou konferenci s mezinárodní účastí

Knižní kultura 19. století. Konference byla organizována při příležitosti 220. výročí založení největší mimopražské tiskárny 19. století – Landfrasovy tiskárny v Jindřichově Hradci a volně navazovala na konferenci *Tiskárny a tisky 19. století*, kterou uspořádalo Muzeum Jindřichohradecka před deseti lety.

Cílem letošního setkání bylo komplexně sledovat problematiku knižní kultury celého 19. století a rozvíjet mezioborovou spolupráci i kooperaci paměťových, akademických a vědeckých institucí. V průběhu konference zaznělo takřka třicet příspěvků z předem vytčených tematických okruhů. Příspěvky se věnovaly časovému a terminologickému vymezení tématu, vnější podobě knih jako výsledku technického pokroku, produkci i distribuci knih v jejich ekonomické, politické a sociální souvztažnosti. Stranou pozornosti nezůstala kniha jako odraz společenských změn, čtenářství či vlastnictví knih.

Nedílnou součástí konference byl bohatý doprovodný program. Účastníci setkání mohli navštívit jindřichohradecký zámek, Muzeum gobelínů, expozice Muzea

Jindřichohradecka, včetně večerní prohlídky kostela sv. Jana Křtitele s odborným výkladem. Zúčastnili se křtu odborného katalogu k výstavě *Nebekliče od Landfrasů. Knižní bestsellery 19. století*, kterou připravila Štěpánka Běhalová, odborná pracovnice Muzea Jindřichohradecka.

Samotná expozice umožňuje nahlédnout do desítek knih určených pro nejširší lidové vrstvy – nebekliče, které tvořily spolu s dalšími modlitebními knihami základ produkce Landfrasovy tiskárny a jádro jejího obchodního úspěchu. Počátkem druhé poloviny 18. století se stal nebeklič nakladatelsky nejúspěšnější novinkou a tato modlitební kniha byla v Landfrasově tiskárně tištěna a vydávána až do roku 1905 pod různými variantami názvu, v češtině i němčině s mírně se lišícím obsahem i rozsahem, v různé typografické úpravě a švabachem jako Malý, Poloviční, Zlatý, Celý nebo Pravý nebeklič. Vystaven byl také unikátní soubor nově restaurovaných nebekličů v mosazných vazbách, hojně rozšířených a oblíbených v jižních Čechách.

Markéta Holubová (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Výstava *První křik, první pláč. Od sousedské asistence k institucionalizovanému porodnictví v Praze a okolí.* Muzeum hlavního města Prahy (26. 4. – 29. 10. 2017)

Poslední velká výstava zaměřená na porodnictví se uskutečnila před osmi lety v Národním muzeu v Praze (*Evropa – kolébka vědeckého porodnictví*, 8. 5. – 30. 8. 2009), připravil ji kolektiv pracovníků Národního muzea, I. lékařské fakulty UK

a Národní lékařské knihovny – Zdravotnického muzea a byla rozšířenou verzí stejnojmenné výstavy prezentované v roce 2007 v sídle Evropského parlamentu v Bruselu. Výstava i stejnojmenná publikace (autoři: Antonín Doležal, Jaroslav Zvěřina